

Täysistunto

Keskiviikko 6.11.2024 klo 14.00—16.27

13. Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle Suomen osallistumisen jatkamisesta Ukrainaa tukevaan Euroopan unionin sotilaalliseen avustusooperaatioon (EUMAM Ukraine)

Valtioneuvoston selonteko VNS 5/2024 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 12/2024 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Nyt päätetään ulkoasiainvaliokunnan mietinnön UaVM 12/2024 vp pohjalta kannanotosta selonteon johdosta.

Edustaja Tytti Tuppuraisen esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Ulkoministeri Elina Valtoselle varataan mahdollisuus käyttää viiden minuutin puheenvuoro. Etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. Lisäksi voin myöntää harkitsemassani järjestyksessä vastauspuheenvuoroja. — Keskustelu, edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.08 **Tytti Tuppurainen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkoasiainvaliokunta on hyväksynyt yksimielisen mietinnön koskien Suomen osallistumisen jatkamista — vuonna 2022 alkaneeseen sotaan liittyen — Ukrainaa tukevaan Euroopan unionin sotilaalliseen avustusooperaatioon.

Ukrainan tukeminen humanitaarisella ja taloudellisella avulla sekä sotilaallisella avulla on kaiken kaikkiaan asia, josta Suomessa vallitsee suuri yksimielisyys. Avun antamista tukevat kaikki eduskuntapuolueet, ja sillä on vahva kansalaismielipiteen tuki. Yksimielisyys Ukrainan tukemisessa on ymmärrettävää ja perusteltua.

Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan 1 artikla asettaa maailmanjärjestön päämääräksi hyökkäystoimien tukahduttamisen. Jokaisen valtion oikeus puolustaa itsenäisyyttään ja koskemattomuuttaan on muutoinkin ollut koko kansainvälisen oikeuden tärkeimpiä periaatteita. Vastenmielisyytemme sotaa kohtaan ei ole merkinnyt oikeutetun puolustuksen kieltämistä. Tällaiseen puolustukseen on jokaisella valtiolla oikeus pyytää apua muilta mailta. Katsomme, että kansainvälinen laki ja oikeus ovat Ukrainan puolella ja meillä on velvollisuus Ukrainaa auttaa.

Itsenäisyyttään puolustava Ukraina taistelee koko sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestelmän puolesta. Hyökkääjä on ensimmäistä kertaa sitten toisen maailmansodan asettanut kyseenalaiseksi eurooppalaisen suvereenin valtion alueellisen koskemattomuuden ja uhkaa tällä tavoin viedä maanosamme synkkiin menneiden vuosisatojen valloitusotien ai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2024 vp

koihin. Lisäksi on perusteltua todeta hyökkääjän syyllistyneen sotarikoksiin ja muihin raikeisiin ihmisoikeuksien loukkauksiin. Ukraina taistelee yhteisten arvojemme puolesta: demokratian, ihmisoikeuksien ja oikeusvaltion puolesta. Suomen kansalaismielipide on ymmärrettävästi Ukrainan puolella. Valtioneuvoston selonteossa ja ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä annettu tuki on oikeudellisesti ja myös moraalisesti perusteltua.

Ärade talman! Ukrainas sak är vår. Vi är eniga, vi är beslutsamma.

Ulkoasiainvaliokunnan mietinnöstä voidaan todeta, että yksimielisyys Ukrainan tukemisesta ei rajoitu Suomeen. Hyökkäyssodan alettua Euroopan unioni on osoittanut kykyä toimia vakavan tilanteen edellyttämällä tavalla. EU:n sotilaallinen avustusoperaatio on muuttanut EU-maiden poliittista tahtoa käytännön toimiksi.

Unionin operaatio European Union Military Assistance Mission in Support of Ukraine käynnistyi sodan ensimmäisenä vuonna Ukrainan pyynnöstä. Siihen osallistuu tällä hetkellä 24 EU:n jäsenmaata ja näiden lisäksi Norja. Operaation strategisen tason johdosta ja koulutuksesta vastaa unionin sotilasesikunnan sotilaskriisinhallinnan suunnittelu- ja toteutusvoimavara. EU:n alueella toteutetussa operaatiossa on edistetty yksilöllisen ja kollektiivisen koulutuksen keinoin Ukrainan asevoimien sotilaallista kykyä. EUMAM-operaatio tukee tehokkain toimin Ukrainan kykyä puolustaa suvereniteettiaan, alueellista koskemattomuuttaan sekä siviilien suojelua.

Tähän mennessä noin 60 000 ukrainalaista sotilasta on saanut koulutusta. Yli kaksisataa suomalaiskouluttajaa on osallistunut 4 500:n ukrainalaisen koulutukseen. Suomalaisten osallistuessa toimintaan valiokunta pitää tärkeänä, että kouluttajien turvallisuudesta pidetään huolta. Vaikka välittömät sotatoimet eivät uhkaa koulutukseen käytettäviä EU-maiden alueita, on koulutuksen isäntävaltioiden myös pystyttävä turvaamaan sekä operaatiota että siihen osallistuvia kouluttajia hyökkääjän tiedusteluelinten mahdollisilta sabotaasi- ja terroritoimilta.

Arvoisa puhemies! Ulkoasiainvaliokunta tukee Suomen osallistumisen jatkamista EUMAM-operaatiossa. Valiokunta korostaa olevan hyvin tärkeää, että EU jatkaa päättäväistä tukeaan Ukrainalle auttaakseen sitä käyttämään sille kuuluvaa oikeutta puolustautua Venäjän hyökkäystä vastaan, puolustaa alueellista koskemattomuuttaan ja suvereniteettiaan sekä suojella siviileitä. Sotilaallista tukea Ukrainalle on annettava niin pitkään kuin tarvitaan. Sitä on annettava niin paljon kuin tarvitaan. Tämä näkökohta on otettava lähtökohdaksi arvioitaessa pidäkkeiden ja rajoitteiden poistamista läntisten aseiden käytöltä Venäjän federaation maaperältä. Läntisten toimijoiden, demokratioiden on päästävä asiassa ratkaisuun pikaisesti. On välttämätöntä, että hyökkääjä saadaan nyt pysäytettyä, ettei sotilaallisen voiman käyttöä laittomien tavoitteiden saavuttamiseksi hyväksytä. On välttämätöntä antaa tukea Ukrainalle, että se voi saada takaisin hyökkääjän miehittämät alueet, turvata kaikkien kansalaistensa ihmisoikeuksia.

Arvoisa puhemies! Nyt käsiteltävänä olevaan koulutusoperaatioon osallistuminen on osa Suomen laaja-alaista tukea Ukrainalle. Siihen kuuluvat myös humanitaarinen apu, kehitysyhteistyö, materiaalituki, puolustusmateriaalituki sekä koulutustuki. Valiokunnan yksimielisen kannan mukaan on tärkeää, että Suomen monipuolinen tuki jatkuu. On myös selvää, että Ukraina tarvitsee enemmän — entistä enemmän — sotilaallista, poliittista, humanitaarista ja taloudellista tukea niin EU:lta, Natolta kuin muiltakin demokratiaa ja oikeutta tukevilta mailta ja kansoilta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2024 vp

Arvoisa puhemies! Lopuksi: Tänä päivänä olisi kummallista, mikäli emme arvioisi Ukrainan tukea maailmanlaajuisesta näkökulmasta. Yhdysvaltain vaalien tulos antaa aihetta huolelliseen arviointiin. Vaatimus Euroopan omasta panoksesta puolustukseen yleensä ja Ukrainan tukemiseen erityisesti on entistäkin ajankohtaisempi. [Ben Zyskowitz: Oikein!] Euroopan on näytettävä, että se hoitaa oman osansa puolustuksesta. On myös tarpeen Yhdysvaltojen suuntaan korostaa, ettei sota Ukrainassa ole sota vain Euroopassa. Iranin hyökkääjälle antama aseapu ja viimeisimpänä Pohjois-Korean välitön osallistuminen taisteluihin osoittavat, että sodalla on globaalit ulottuvuudet. Yhdysvallat ei voi eristäytyä Euroopasta. Niin, voiko tässä sanoa, että vanha sanonta on nyt ajankohtainen: vaikka et ole kiinnostunut sodasta, sota on kiinnostunut sinusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja ulkoministeri Valtonen, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

14.15 Ulkoministeri Elina Valtonen: Arvoisa puhemies! Suomi jatkaa Ukrainan vahvaa tukemista eri tavoin niin kauan kuin on tarpeen. Suomi jatkaa Ukrainan kokonaisvaltaista tukemista muun muassa kehitysyhteistyön, puolustustarvikeavun, siviilikriisinhallinnan ja humanitaarisen avun kautta. Suomi tukee Ukrainaa myös kansalaisjärjestöjen, Euroopan unionin, Euroopan neuvoston ja Nato-rahastojen kautta. Euroopan unionin, mukaan lukien sen jäsenmaiden, vahva ja yhtenäinen tuki Ukrainalle on välttämätöntä.

Arvoisa puhemies! Valtioneuvosto on antanut eduskunnalle selonteon Suomen osallistumisen jatkamisesta Ukrainan asevoimia kouluttavaan EUMAM Ukraine -operaatioon. Operaation kansainvälistä mandaattia jatketaan kahdella vuodella 15.11.2026 asti. Jotta mahdollisiin lisäkoulutustarpeisiin voidaan vastata, Suomi valmistautuu osallistumaan operaatioon enintään 60 sotilaalla kansainvälisen mandaatin mukaisesti.

Ukrainan asevoimien koulutustarve jatkuu mittavana ja jatkaa muuttumistaan sodan kulun mukana. Tähän mennessä noin 60 000 ukrainalaista sotilasta on saanut koulutusta operaation toimesta. Kuten ulkoasiainvaliokunta mietinnössään toteaa, Suomen tulee sekä kahdensivolisesti että osana Euroopan unionia ja Natoa jatkaa laaja-alaista tukeaan Ukrainalle mukaan lukien puolustusmateriaalituki. Osallistuminen on merkittävä osoitus Suomen ja EU:n tuesta Ukrainalle ja sen asevoimille.

Kiitän valiokuntaa myös sen huomioimisesta, että operaation joustavuus on tärkeää, jotta sillä voidaan vastata nopeasti Ukrainan muuttuviin ja kehittyviin tarpeisiin. Samoin kiitän valiokuntaa sen huomioimisesta, että operaation riskiarviota tarkennetaan jatkuvasti operaation suunnittelun ja osallistumisen edetessä, sekä kiitän suomalaisjoukon turvallisuudesta huolehtimisen painottamisesta.

Pidän tärkeänä myös valiokunnan huomioita yhtäältä Ukrainalle annettavan avun koordinaation merkityksestä Naton kanssa sekä kokonaisvaltaisen lähestymistavan keskeisestä asemasta EUMAM-operaation toimeenpanossa. Kuten sekä ulkoasiainvaliokunta että puolustusvaliokunta toteavat, Suomen rooli kouluttamisessa voi olla hyvinkin merkittävä ottaen huomioon myös Suomen asevelvollisuusjärjestelmän kautta saavutettu osaamispohja.

Arvoisa puhemies! Suomi antaa tällä hetkellä Puolassa EUMAM-operaation mandaatin mukaisesti Ukrainan asevoimille perus- ja erikoiskoulutusta keskittyen asejärjestelmä-, erikoisjoukko-, jalkaväki- ja lääkintäkoulutukseen. Operaation edetessä uudelle mandaattikaudelle myös muut koulutusaiheet ovat todennäköisiä. Suomi varautuu myös siihen, että koulutustarpeista johtuen koulutusta annetaan Puolan ohella enenevässä määrin myös

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2024 vp

muissa operaation alla toimivissa maissa. Koulutustoimintaan on osallistunut yli kaksisataa suomalaiskouluttajaa. Suomi on saanut Puolustusvoimien antamasta koulutuksesta hyvää palautetta.

Suomen kansallisen osallistumisen kustannukset EUMAM-operaatioon sotilaallisen kriisinhallinnan kustannusten osalta ovat alustavan arvion mukaan vuonna 25 noin 11,6 miljoonaa euroa ja vuonna 26 noin 11,9 miljoonaa euroa. Kustannukset jaetaan ulkoministeriön ja puolustusministeriön kesken. Vuosien 25 ja 26 kustannukset katetaan nykyisten määrärahakehysten puitteissa.

Kiitan eduskunnan ulkoasiainvaliokuntaa ja puolustusvaliokuntaa käsittelyyn osallistumisesta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

14.20 Juha Hänninen kok: Arvoisa herra puhemies! Haluan kiittää hallitusta ja valiokunta työstä erinomaisen selonteon eteen — selonteon, jolla vahvistetaan Suomen osallistuminen EU:n sotilaalliseen tukiohjelmaan Ukrainalle. Venäjän laiton, raaka hyökkäyssota Ukrainaan osoittaa selvästi, ettei se kunnioita valtioiden suvereniteettia tai alueellista koskemattomuutta. On äärimmäisen tärkeää, että Suomi osallistuu toimiin Venäjän saattamiseksi vastuuseen tämän hyökkäyssodan vaikutuksista ja rikoksista.

Suomen tuki Ukrainalle jatkuu monella rintamalla. Meidän on oltava valmiita kasvattamaan tätä tukea kaikilla mahdollisilla tavoilla — mukaan lukien sotilaallinen tuki — ja osallistumaan myös Ukrainan jälleenrakentamiseen, kun sen aika koittaa, sillä Ukraina taistelee juuri nyt maailman demokratian, Euroopan ja myös Suomen puolesta. Meidän on tuettava Ukrainaa niin pitkään kuin se on tarpeen, sillä kyse on koko Euroopan vakaudesta ja rauhasta.

Arvoisa puhemies! Ukrainan puolustajien rohkeus ja sitkeys ansaitsevat tukemme, ja Suomen osaamisella on tässä merkittävä rooli. Meillä on kokemusta asevelvollisuusjärjestelmästä, jonka kautta saavutettu osaaminen tuo kouluttajille erinomaiset valmiudet kouluttaa Ukrainaan sotilaita. Juuri tämä osaaminen on avainasemassa, kun Ukrainassa koulutetaan uusia sotilaita puolustamaan maataan. Kun Ukrainassa järjestetään uusia liikkannallepanoja, meidän ja muiden länsimaiden on otettava entistä suurempi vastuu heidän sotilaidensa koulutuksesta. Suomalaiset ovat kouluttaneet jo yli neljä ja puoli tuhatta sotilasta Ukrainaan. Suomen panostus näkyy näin konkreettisesti Ukrainan puolustusvalmiuden vahvistamisessa, mikä puolestaan on yhteinen eurooppalainen etu.

Arvoisa puhemies! Haluan korostaa Suomen osallistumisen merkitystä EUMAM-operaatioon. Operaatioon osallistuu 24 EU:n jäsenmaata, ja meidän on tärkeää olla mukana osana tätä joukkoa. Tämä on vahva viesti Suomen ja EU:n tuesta Ukrainalle ja sen oikeudelle puolustautua. Näin toimien pidämme yllä Euroopan yhteistä turvallisuutta, demokratiaa, ihmisarvoa ja oikeusvaltioperiaatetta. Ukraina on meille olemassaolon kysymys. Slava Ukraini! — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindberg, olkaa hyvä.

14.23 Jarmo Lindberg kok: Arvoisa puhemies! Sota Ukrainassa on vakava muistutus siitä, että Euroopan turvallisuus ei ole itsestäänselvyys. Jos Ukraina kaatuu, koko Euroopan

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2024 vp

vakaus ja turvallisuus vaarantuvat. Siksi Ukrainaa on tuettava kaikin keinoin niin kauan kuin se on tarpeen.

Tähän mennessä noin 60 000 ukrainalaista sotilasta on saanut koulutusta EU Military Assistance Mission in Support of Ukraine, EUMAM Ukraine, -avustusoperaation toimesta. Ukrainalaissotilaat ovat palanneet koulutuksen suoritettuaan Ukrainaan puolustamaan kotimaataan. Koulutettavien kokonaismäärä vastaa noin kolmen vuoden koulutettavien varusmiesten kokonaismäärää täällä Suomessa, eli se on erittäin merkittävä.

Koulutustoimintaan on osallistunut yli 200 suomalaiskouluttajaa. Suomi on kouluttanut tähän mennessä yhteensä noin 4 500 ukrainalaissotilasta, mikä vastaa puolestaan Karjalan prikaatissa koulutettavien varusmiesten määrää yli vuoden ajalta. Vuonna 2024 EUMAM-koulutusten kustannukset ovat yhteensä noin 17 miljoonaa euroa.

Suomalaisten sotilaiden antama koulutus on ollut perus- ja erityiskoulutusta, kuten tässä jo mainittiin. Suomalaiset sotilaat ovat saaneet koulutuksestaan hyvää palautetta. Tämä ei ole mikään ihme, sillä suomalaiset ovat erikoistuneita kouluttamaan nimenomaan asevelvollisia, joita koulutettavat ukrainalaisetkin erityisesti ovat. Vuosien kouluttajakokemus antaa erinomaiset valmiudet tehokkaaseen koulutukseen. Ukrainalaisten kouluttamisesta saatavaa palautetta voidaan hyödyntää kotimaan asevelvollisten koulutuksen kehittämiseksi.

Arvoisa puhemies! Vuoden 2022 jälkeen Suomi on osoittanut Ukrainan tukemiseen 3,1 miljardia euroa. Suomen antaman puolustusmateriaalituen arvo on noin kaksi miljardia euroa. On tärkeää, että Ukrainaan luovutetun suorituskyvyn tilalle hallitus on osoittanut varoja kansallisen puolustuskyvyn kannalta kriittisen materiaalin korvaaviin hankintoihin. Tätä seikkaa ulkoasiainvaliokunnan mietinnön lisäksi korostettiin myös puolustusvaliokunnan antamassa lausunnossa. Pidän itsekkin tärkeänä, että Suomen Ukrainalle antaman puolustusmateriaalituen korvaus on täysimääräinen Puolustusvoimille.

Arvoisa puhemies! Selonteon mukaan Suomi valmistautuu jatkamaan osallistumista Ukrainaa tukevaan Euroopan unionin EUMAM Ukraine -avustusoperaatioon enintään 60 sotilaalla 15. marraskuuta 2026 saakka. Tämä sisältää osallistumisen koulutus- ja neuvonantotehtäviin sekä tähän liittyviin esikunta-, hallinto- ja tukitehtäviin. Ulkoasiainvaliokunnan yksimielisessä mietinnössä todetaan, että eduskunnalla ei ole huomautettavaa selonteoon.

Arvoisa puhemies! Meidän on tuettava Ukrainaa niin kauan kuin tarve vaatii. Etulinjan maana meille on tärkeää, että Venäjän naapurimaataan Ukrainaa vastaan kohdistama aggressio ei saa tulla palkituksi. Eduskunnan ja Suomen tulee seisoa vahvasti Ukrainan tukemisen takana. Tämä avustusoperaatio on yksi askel tiellä kohti rauhaa ja vakautta Euroopassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Paasi, olkaa hyvä.

14.27 Martin Paasi kok: Arvoisa puhemies! Suomen osallistuminen Ukrainaa tukevaan Euroopan unionin sotilaalliseen avustusoperaatioon EUMAMiin on tärkeä ei ainoastaan kansainvälisen oikeuden ja ihmisoikeuksien vaan myös oman turvallisuutemme kannalta. Valtioneuvosto on esittänyt avustusoperaation jatkamista, ja Suomi valmistautuu jatkamaan osallistumistaan tähän operaatioon marraskuuhun 2026 saakka.

Käytännön tukemme koostuu koulutus- ja neuvonantotehtävistä, joita toteutetaan EU-jäsenmaiden alueella, kuten Puolassa ja Saksassa. Tämä tuki auttaa ukrainalaisia sotilaita

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2024 vp

tehtävässään, joka on heidän kotimaansa puolustaminen mutta välillisesti myös eurooppalaisen vakauden ja vapauden puolustaminen. Suomen tuki Ukrainalle ei rajoitu vain sotilaalliseen apuun, se ulottuu kehitysyhteistyöhön, siviilikriisinhallintaan ja humanitaariseen apuun. Vuoden 2022 jälkeen Suomi on osoittanut 3,1 miljardia euroa Ukrainan tukemiseen, joista noin 2 miljardia euroa on kohdennettu puolustusmateriaalitukeen. On myös tärkeää muistaa ja muistuttaa, että tukemme ei ole yksittäinen teko, vaan pitää olla osa laajempaa eurooppalaista ja kansainvälistä sitoutumista. Euroopan unioni ja sen jäsenmaat ovat antaneet Ukrainalle yhteensä 39 miljardin euron edestä sotilaallista tukea. EU:n taloudellinen, humanitaarinen ja sotilaallinen apu on ollut ratkaisevaa Ukrainan selviytymisen kannalta, ja tämän tuen on jatkuttava niin kauan kuin se on tarpeen.

Arvoisa puhemies! Ukrainan sotilaallisia valmiuksia on tuettava määrätietoisesti ja jatkuvasti, jotta heillä olisi tulevaisuudessa mahdollisuus neuvotella rauhan ehdoista tasavertaisina. On selvää, että täydellinen rauha ei ole aivan nurkan takana, mutta Ukrainan on kyettävä saavuttamaan neuvotteluasema, joka mahdollistaa hyväksyttävän rauhan. Tämä on mahdollista vain, jos Ukraina kykenee puolustautumaan ja ylläpitämään suvereniteettiaan. EUMAM-operaatio ja Suomen osallistuminen siihen ovat keskeisiä elementtejä tässä kokonaisuudessa.

Suomi tukee vahvasti myös Euroopan unionin yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kehittämistä. Tässä painopiste on siinä, että Euroopan puolustusteollinen kapasiteetti on saatava kasvamaan ja puolustustarvikkeiden sisämarkkinoita on vahvistettava, eikä vain Ukrainan tukemista varten vaan nimenomaan myös Euroopan oman puolustuskyvyn varmistamiseksi.

Suomi aikoo olla aktiivinen toimija myös Ukrainan jälleenrakentamisessa. Vuosina 2024—2028 Suomi kohdistaa Ukrainalle kehitysyhteistyöksi määriteltä tukea vähintään 290 miljoonaa euroa. Tämä raha ei mene pelkästään sodan tuhojen paikkaamiseen vaan pitkäaikaisten yhteistyöalueiden, kuten oikeusvaltion, koulutuksen ja energian ja ympäristöturvallisuuden kehittämiseen. Ukraina tarvitsee apua yhteiskuntansa jälleenrakentamiseksi, ja Suomi on valmis olemaan tässä työssä mukana.

Arvoisa puhemies! Haluan korostaa, että Suomen osallistuminen EUMAM-operaatioon on välttämätöntä myös meidän oman turvallisuutemme kannalta. Venäjän aggressiivinen toiminta Ukrainassa on selkeä viesti siitä, että autoritääriset voimat ovat valmiita haastamaan demokraattiset arvot ja kansainvälisen oikeuden. Jos emme tue Ukrainaa tässä taistelussa, vaarannamme myös omat periaattemme ja turvallisuutemme. Suomen tulee olla sitoutunut tukemaan Ukrainaa niin kauan kuin se on tarpeen. Tämä tuki ei ole vain poliittinen päätös, se on inhimillinen velvollisuutemme. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Juvonen, olkaa hyvä.

14.32 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Hyvät kansanedustajat! Käsittelyssä on siis ulkoasiainvaliokunnan mietintö selonteosta eduskunnalle Suomen osallistumisen jatkamisesta Ukrainaa tukevaan Euroopan unionin sotilaalliseen avustusoperaatioon EUMAM Ukraine.

Arvoisa puhemies! Tämä Ukrainaa tukeva EUMAM-operaatio käynnistettiin marraskuussa 2022 vastauksena Ukrainan pyyntöön sotilaallisesta tuesta, ja sen tavoitteena on ollut koulutuksella edistää Ukrainan asevoimien sotilaallisen kyvykkyyden lisäämistä ja tu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2024 vp

kea näin Ukrainan kykyä puolustaa suvereniteettiaan, alueellista koskemattomuuttaan sekä suojella siviilejä.

Operaatioon osallistuu tällä hetkellä 24 EU:n jäsenmaata sekä EU:n ulkopuolisista maista Norja. Ukrainan koulutustarve jatkuu saadun selvityksen mukaan mittavana ja jatkaa muuttumistaan myös sodankulun mukaan. Suomi antaa tällä hetkellä Puolassa EU-operaation mandaatin mukaisesti Ukrainan asevoimille perus- ja erikoiskoulutusta keskittyen asejärjestelmä-, erikoisjoukko-, jalkaväki- ja lääkintäkoulutukseen, ja koulutustoimintaan on osallistunut yli 200 suomalaiskouluttajaa. Suomi on osallistunut tähän mennessä yhteensä noin 4 500:n ukrainalaissotilaan koulutukseen. Kiitos kaikille näille osajille ja kiitos sille, että meillä Suomessa on tällaista osaamista. Suomen tuki jatkuu pyyteettömänä.

Arvoisa puhemies! Suomen kansallisen osallistumisen kustannukset EUMAM-operaatioon ovat alustavan arvion mukaan vuonna 2025 noin 11,6 miljoonaa euroa ja vuonna 2026 noin 11,9 miljoonaa euroa, eli puhumme isoista rahasummista.

Arvoisa puhemies! Tämä selonteko käy läpi Suomen laaja-alaista tukea Ukrainalle. Siihen kuuluvat humanitäärinen apu, kehitysyhteistyömateriaalituki, puolustusmateriaalituki sekä koulutustuki, ja Ukraina on tällä hallituskaudella Suomen suurin kehitysyhteistyökumppanimaa. Suomi on tukenut Ukrainan pidemmän aikavälin kehitystä myös siviilikriisinhallinnan keinoin, ja tämä tuki jatkuu.

Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan on ollut järkyttävä, ja päivittäin saamme kuulla kauheuksista, mitä sotarintamalla tapahtuu. Uhrien lukumäärää tuskin kukaan vielä tietää. Ne paljastuvat vasta sitten, kun sota on ohi — toivottavasti pian.

Arvoisa puhemies! Haluan nostaa kolme teemaa esille tästä ulkoasiainvaliokunnan mietinnöstä. Täällä todetaan, että kun koulutustilaisuudet ovat kunkin isäntämaan vastuulla, valiokunta on todennut, että riskiarviot olisi kuitenkin tärkeitä tehdä. Valiokunta toteaa, että siellä ei ole juurikaan suuria vaaratilanteita, mutta olisi tärkeää, että näiden suomalaisjoukkojen turvallisuudesta huolehditaan ensisijaisesti. Kysyisinkin ministeriltä: miten tästä pidetään huoli, että suomalaiset kouluttajat ovat siellä turvassa?

Toinen asia, minkä haluan nostaa esille — sen, mikä valiokunnan mietinnössä mainitaan — on tämä Ukrainalle annettavan avun koordinaation keskeisyys. Sillä ennalta ehkäistään myös korruptiota ja toimitaan oikeaoppisesti.

Kolmantena asiana haluan nostaa esille sen, mitä puolustusvaliokunta totesi omassa lausunnossaan. He sanoivat, että Suomen antama puolustusmateriaalituki tulee korvata Puolustusvoimille täysimääräisesti, ja perustelevat myös tätä havaintoaan sillä, että suurella tuella, jota Ukrainalle annetaan, Suomen oma kansallinen puolustuskyky voi samalla vaarantua, ja sen takia on tärkeää, että Puolustusvoimille korvataan täysimääräisesti se, mitä he antavat eteenpäin, esimerkiksi laitteistoa ja kalustoa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

14.37 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Valtioneuvoston selonteko osallistumisesta Euroopan unionin yhteiseen avustusoperaation on äärimmäisen tärkeä. Venäjän karkea hyökkäys Ukrainan, itsenäisen valtion kimppuun, heidän alueensa loukkaaminen ja itsemääräämisoikeuden vaarantaminen, on teko, jota Euroopassa ei missään nimessä pidä hyväksyä. Ulkoasiainvaliokunta on asiassa tehnyt erinomaista työtä. Kannattaa panna merkille, että se on myös yksimielinen mietintö, ja uskon, että koko eduskunta sitä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2024 vp

kaikilla tavoilla tukee. On aivan erinomaista, että Euroopan unioni on tällaisen 24 valtion yhteisen operaation saanut aikaiseksi ja tuki Ukrainalle jatkuu.

Ukraina käy tällä hetkellä sotaa vapaan Euroopan ja itsemääräämisoikeuden ja demokraattisen päätöksenteon puolesta. Kukapa olisi 15 vuotta sitten uskonut, että Euroopan ytimessä ruvetaan käymään sotaa, suurimittaista sotaa, jossa todella tehdään kaikki ne mahdolliset ilkeydet, mitä sodassa yleensä voidaan tehdä.

Nyt kun olemme tässä tilanteessa, niin meidän pitää pitää huoli siitä, että olemme demokraattisten valtioiden tukena omalta osaltamme, ja annamme sen tukemme, minkä pystymme ja mihin meidän voimavaramme riittävät. Tärkeää on huomata myös se, että Euroopan unionin yhteinen toiminta, varsinkin tänä päivänä, kun Yhdysvaltoihin valittiin juuri uusi presidentti — lehtitietojen mukaan nyt on jo varmistunut, että uuden presidentin nimi tiedetään varmuudella jo nyt... Tässä tilanteessa tällainen selonteko on äärimmäisen tärkeä, koska se on myös viesti Yhdysvaltoihin päin, että Euroopan unioni on tässä asiassa yhtenäinen ja pystyy toimimaan määrätietoisesti Ukrainan hyväksi. Toivottavasti tämä viesti luetaan siellä erään juhlihan puolueen pääkonttorilla, missä tällä hetkellä varmaan melkoiset juhlat ovat menossa. Uskon, että se viesti on sinne kantautunut, ja Suomen ministerit, ulkoministeri varsinkin, kun seuraavan kerran käynte Yhdysvalloissa, ehkä tästä valitun presidentin kanssa pääsette keskustelemaan.

Sitten lopuksi: Arvoisa puhemies! Kun Suomi on eri tavoin tukenut, humanitääristä tukea ja koulutustukea ja sitten myös rahallista tukea on annettu, ja ennen kaikkea sotilaiden kipeästi tarvitsemia varusteita, niin kuten tässä mietinnön lopussa todetaan, on aivan välttämätöntä, että kun Suomen armeija luovuttaa tiettyjä kalustoja tai materiaalia taistelutukelle Ukrainan sotilaille, niin tämä sitten Suomessa korvataan täysin, niin että meidän oman armeijamme taistelukyky säilyy ja pystymme samalla tavallaan uudistumaan, kun voimme näitä kalustoja kierrättää tällä keinoin, antaa pois jotakin ja hankkia uutta tilalle, ettei vain pääse käymään niin, että meidän puolustuskykymme heikkenee.

Ulkoasiainvaliokunta on tehnyt erinomaisen hyvän mietinnön. Siitä kiitos ulkoasiainvaliokunnalle ja ministerille myös.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

14.39 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Halusin nousta oikein tänne puhujakorokkeelle kommentoimaan tätä ulkoasiainvaliokunnan yhtenäistä mietintöä EUMAM-operaatiosta Ukrainassa ja Suomen osallistumisesta siihen. Se on arvo, että tämä mietintö on yhtenäinen, että kaikki puolueet Suomessa haluavat tukea Ukrainaa. Tiedättekö, että se ei ole itsestäänselvyys edes Euroopassa? Todella monissa maissa keskustellaan siitä, mihin raha laitetaan. Kuitenkin Ukraina taistelee koko länsimaisen demokratian puolesta. Tämä on myös, aivan kuten edustaja Hoskonen sanoi, viesti meiltä Yhdysvaltoihin, että Eurooppa on Ukrainan puolella, ja meidän tulee viedä viesti sinne Yhdysvaltoihin, että myöskin heidän tulee seisoa loppuun asti Ukrainan puolella. Ja jos tässä tapahtuu rauhanneuvotteluja, niin ei voi olla niin, että Euroopan tai varsinkaan Ukrainan yli näitä neuvotteluja käydään.

Tällä EUMAM-operaatiolla on todellakin ollut merkitystä. Siihen ovat osallistuneet Euroopan unionin 24 jäsenmaata ja Norja niiden lisäksi. Mielestäni oli huikeaa se, että 60 000 ukrainalaista sotilasta on pystytty kouluttamaan tällä. Meillä on Suomessakin omaa vahvaa osaamista, jota tässä selonteossa nostettiin. Nostettiin sen lisäksi osaamista koulu-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2024 vp

tusoperaatioissa Britanniassa miinanraivauksen peruskoulutukseen osallistumalla ja F16-lentokoulutusta tukemalla, käyttäjä-, huolto- ja tyyppikoulutusta Suomessa ja tämäntyyppistä ja moneen otteeseen tässä mainittua humanitääristä apua, kehitysyhteistyötä, materiaalitukea ja puolustusmateriaalitukea sekä koulutustukea. Se, mikä oli huomionarvoista siellä valiokunnassa, on myös se, että kaikilla oli yhtenäinen näkemys siitä, että se, mikä Puolustusvoimilta viedään, se tulee Puolustusvoimille myös antaa.

Kokonaisuudessaan on hyvä, että Suomi seisoo Ukrainan rinnalla niin kauan kuin sille on tarvetta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

14.42 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Suomi jatkaa tukeaan Ukrainalle, ja niin pitää jatkaakin tässä tilanteessa. Ukraina on Suomen suurin kehitysyhteistyön kumppanimaa, ja apua annetaan monessa muodossa. Sotilaallisen tuen lisäksi humanitaarista apua menee myös järjestöjen kautta, ja tietysti otamme vastaan pakolaisia ja autamme heitä.

Euroopan turvallisuus on vedenjakajalla. Koko turvallisuusjärjestelmä Euroopassa on aivan ennenkuulumattomalla tavalla haastettu. Puolustamme vapautta, turvallisuutta, demokratiaa ja oikeusvaltiota. Puhe sotaväsymyksestä länsimaissa kuulostaa jopa hieman irvokkaalta. Mikä oikeus meillä on puhua sotaväsymyksestä kirjoituspöytämme takana? Me päätämme vain siitä, annammeko jotain tukea vai jätämmekö antamatta. Sotaväsymyksestä voisivat puhua ihmiset, jotka näkevät todellista sotaa Ukrainassa henkensä, terveytensä, läheisensä vaarantaen. Meillä ei kerta kaikkiaan ole edes varaa puhua mistään sotaväsymyksestä. Euroopan on ylipäättään otettava suurempi vastuu omasta turvallisuudestaan varsinkin tässä tilanteessa, kun USA:n sotilaallisen ja muun tuen jatkuminen on presidentinvaalien johdosta hieman kysymyksen alla.

Itseäni hieman hämmentää myös se, kuinka vähän muuttuneet tilanteet vaikuttavat länsimaiden toimintaan ja reaktioihin. Esimerkiksi Pohjois-Korean rooli on nyt vahvistettu ja se on tiedossa, ja vastareaktiota ei näy eikä kuulu. Se on suorastaan hämmentävää ja surullista.

Puolustusvoimille on annettava kaikki tuki ja materiaalin korvaus siitä, miten he tukevat Ukrainaa. Tähän kiinnitimme huomiota puolustusvaliokunnassa sekä ulkoasiainvaliokunta omassa mietinnössään. Näin se pitää olla. Omasta puolustuksesta ei voi tässä tilanteessa tinkiä.

Tässä käytettiin hyvä puheenvuoro Ukrainan yli neuvottelemisesta. Tilanne on toivottavasti jossain vaiheessa se, että rauha saadaan, mutta se pitää olla sellainen rauha, jossa Ukraina on mukana täysimääräisesti. Ukrainan yli ei saa neuvotella.

Lopuksi, arvoisa puhemies, kiinnitän huomiota siihen, miten rajat vuotavat. On tiedossa, että suomalaisia tai kaksoiskansalaisia, molempia varmasti, matkustaa eri reittejä pitkin Venäjälle ja heillä on mukanaan tuotteita, joita heillä ei saisi olla mukanaan. Toivon, että tähän asiaan on puututtu ja puututaan ja se on seurannassa ja tehdään kaikki se, mitä voidaan tehdä, jotta tällaisten tuotteiden vienti esimerkiksi Narvan kautta pysäytetään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

14.46 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! Suomi on toiminut esimerkillisesti Ukrainan tuen suhteen ottaen huomioon maamme väestön koon, sotilaalliset kyvykkyydet. Taloudel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2024 vp

lisessä mielessä, ottaen huomioon bkt:mme, olemme yksi Ukrainan merkittävimmistä tukijoista. Siihen vahvasti liittyy myös tämä EU:n koulutusoperaatio, jossa suomalaisten on erittäin hyvä olla mukana. Ja toisaalta, miksi emme olisi mukana? Olemmehan me itse olleet tämän saman vihollisen hyökkäyksen kohteena vuosikymmeniä aikaisemmin. Vihollinen on siinä suhteessa sama ja taistelu on sama ja varmasti lopputuloskin on sama, että aivan samalla tavalla kuin Suomi, myös Ukraina tulee voittamaan ja saa elää vapaana ja vauraana ja rakentaa omaa tulevaisuuttaan ja suunnata katseensa sinne, minne ukrainalaiset itse haluavat mennä elikkä länteen ja eurooppalaiseen yhteyteen.

Mutta vaikka tätä sotilaallista avustus-, koulutusoperaatiota nyt jatketaan ja toteutetaan, niin kuitenkin on aina hyvä tiedostaa, että Ukraina tarvitsee enemmän taloudellista, poliittista, humanitaarista ja sotilaallista tukea ja ennen kaikkea kaikkien rajoitteiden ja pidäkkeiden poistamista läntisten aseiden käytöltä Venäjän federaation alueella. Ei voi olla niin, että samaan aikaan, kun venäläiset sotilaat tiputtelevat drooneista kranaatteja ukrainalaisiviilien niskaan, Ukraina joutuu taistelemaan vapautensa ja kansalaistensa puolesta toinen käsi selän takana. Toivottavasti Suomesta lähtee vahva viesti eurooppalaisiin päätöksentekopöytiin tässä suhteessa: että Ukrainan on annettava käyttää kaikkia niitä keinoja, jotka YK:n peruskirja sille antaa itsepuolustukseksi tätä hyökkäystä kohtaan.

Olen itsekkin hieman huolestuneena seurannut tätä keskustelua, mihin edustaja Kiurukin hyvin viittasi eli tähän sotaväsymykseen Euroopassa. Olen samaa mieltä, että meillä ei pitäisi olla mitään sotaväsymystä. Me annamme vain rahaa sinne periaatteessa. Periaatteessa annamme sinne vain rahaa samalla, kun toiset taistelevat ja kuolevat oman maansa puolesta. Me loppujen lopuksi pääsemme eurooppalaisina maina tässä aika helpolla. Siinä suhteessa toivon, että eurooppalaisella tasolla puheet sotaväsymyksestä eivät yleisty vaan tukea annetaan.

Toivon tietysti tässä koulutusoperaatiossa ja laajemminkin Ukrainan tuessa nimenomaan sitä päättävyyttä ja ripeyttä. Sota on kestänyt jo kohta kolme vuotta. Me tiedämme, että Venäjällä autoritaarisena, itsevaltaisesti johdettuna maana on aikaa. Heillä on aikaa tappattaa omia sotilaitaan, heillä on aikaa odottaa, koska lännen sietokyky, kestävyys katkeaa, koska kansalaismielipide länsimaissa alkaa kääntymään Ukrainan tukea vastaan, ja silloin he ovat voittaneet, ja tätä me emme saa antaa tapahtua.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskiewicz, olkaa hyvä.

14.49 Ben Zyskiewicz kok: Arvoisa herra puhemies! Arvoiset kansanedustajat! Aivan aluksi haluan sanoa, että edustaja Kokko piti edellä erinomaisen puheenvuoron.

Hyvät kansanedustajat, tänä aamuna selvisi, että Donald Trump voitti USA:n presidentinvaalit. Lainaan Johannes Virolaista, joka sanoi: ”Kansanvalta on puhunut, pulinat pois.”

On kaikki syy toivoa, ja myös Suomessa ja laajemmin Euroopassa tehdä työtä sen puolesta, että Yhdysvallat presidentti Trumpin johdolla jatkaa Ukrainan tukemista. En ole tässä suhteessa kovin suuri optimisti, mutta työtä on tämän puolesta tehtävä. USA:n pitää itse asiassa tukea Ukrainaa enemmän kuin tällä hetkellä, ja USA:n pitäisi antaa Ukrainalle oikeus käyttää saamiaan aseita sotilaskohteisiin myös Venäjän puolella. Kuten edustaja Kokko totesi, on täysin kohtuutonta ja jopa järkyttävää, että tässä tilanteessa Ukraina, jonka kimppuun on hyökätty, jonka vapautta ja itsenäisyyttä uhataan, joutuu käymään tätä puolustussotaa eräällä tavoin toinen käsi selän taakse sidottuna.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2024 vp

Riippumatta siitä, mitä Yhdysvallat tulee tekemään suhteessaan Ukrainan tukemiseen, Euroopan on vahvistettava omaa tukeaan Ukrainalle. Tarkoitan sotilaallista tukea, taloudellista tukea, humanitääristä tukea. Ja myös eurooppalaisten suurten maiden tietysti pitäisi antaa Ukrainalle oikeus käyttää saamiaan aseita täysin kansainvälisen oikeuden mukaisesti sotilaskohteisiin myös Venäjän puolella. Näin voidaan paremmin estää niitä Venäjän murhaavia hyökkäyksiä, joita lähes joka päivä ja joka yö suuntautuu Ukrainaan, suuntautuu Ukrainan siviilikohteita vastaan.

Yhdysvaltain uusi presidentti Donald Trump on puhunut siitä, että hän pystyisi lyhyessä ajassa aikaansaamaan rauhan Ukrainaan. Me kaikki tässä salissa, tässä maassa, Euroopassa haluamme rauhaa Ukrainaan. Sitä kaipaava ennen kaikkea Ukrainan kansa, joka on joutunut kärsimään tästä Venäjän provosoimattomasta, raakalaismaisesta ja rikollisesta hyökkäyksestä. Mutta sanon suoraan, että sellainen rauha, jossa Venäjä kokisi, että tähän hyökkäykseen kannatti lähteä, saatiin palautettua, kuten Putin on itse sanonut, Venäjälle aiemmin kuuluneita alueita, kannatti siis rikkoa kaikki kansainväliset sopimukset, kannatti hyökätä, kannatti syyllistyä julmiin sotarikoksiin, tämä kaikki kannatti — tämä rauha, jota emme tavoittele — merkitsisi siis sitä, että Venäjä kokisi, että oli järkevää ja hyödyllistä lähteä tähän hyökkäykseen. Sellainen rauha, ehkä nyt lainausmerkeissä, olisi hyvin vaarallinen rauha. Se rohkaisisi Venäjää ja sen nykyjohtoa jatkamaan tällä linjalla, ottamaan takaisin lisää alueita, jotka ovat aikanaan kuuluneet Neuvostoliittoon tai ehkäpä Venäjän imperiumiin. Tällainen rauha olisi äärettömän vaarallinen maille, jotka ovat kuuluneet Neuvostoliittoon, kuten Baltian maat, tai Venäjän imperiumiin, kuten muun muassa Suomi.

Nyt tarvitaan tukea Ukrainalle, enemmän tukea Ukrainalle USA:sta ja Euroopasta, ja Suomessa tarvitaan omasta puolustuskyvystämme riittävästi huolehtimista. [Tytti Tuppurainen ja Jani Kokko pyytävät vastauspuheenvuoroa]

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Tuppurainen, yksi minuutti, olkaa hyvä.

14.54 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänä aamuna me Euroopassa heräsimme uuteen vastuun aikaan. Aivan kuten edellä edustaja Zyskiewicz totesi, Yhdysvaltain vaalit tarkoittavat meille väistämättä sitä, että me tulemme joutumaan ottamaan entistä enemmän vastuuta omasta puolustuksestamme, omasta turvallisuudesta ja entistä suuremman vastuun Ukrainan tuesta.

Mutta on tärkeää pohtia ja kysyä, löytyykö Euroopalta sitä vastuunottokykyä. Sitä päättäväisyyttä kysyttäisiin nyt. Ukrainassa on käynnistymässä jo kolmas sotavuosi, sotatalvi. Tukea tarvitaan nyt. Ulkoministeri Valtonen, miten te arvioitte nyt näiden, toki vasta varhaisten, tietojen valossa Yhdysvaltojen presidentinvaalien seurauksia Euroopalle? Onko meillä päättäväisyyttä ottaa kohtalomme omiin käsiimme niin, että Eurooppa pystyy vastaamaan omasta turvallisuudestaan ja tässä tilanteessa antamaan Ukrainalle sen tuen, poistamaan pidäkkeet läntisten aseiden käytöstä, mitä Ukraina nyt tarvitsee?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Varattujen puheenvuorojen lista on nyt siinä määrin lyhyt, että emme avaa laajempaa debattia. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

14.55 Juho Eerola ps: Arvoisa herra puhemies! Haluan myös omalta osaltani kiittää ulkoasiainvaliokuntaa tästä yksimielisestä mietinnöstä. Kiitokset myöskin valtioneuvostolle ja puolustusvaliokunnalle, joka tähän työhön osallistui.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2024 vp

Täällä aivan ymmärrettävästi ihan kaikki puhuvat tämän Ukrainan tuen jatkamisen tärkeydestä. Me täällä Suomessa kaikki ymmärrämme, millainen naapurimaa Ukrainalla on. Tästä yleiseurooppalaisesta operaatiosta huolimatta Euroopasta kuitenkin valitettavasti kuuluu myös toisenlaisia ääniä. Täällä ainakin edustajat Kokko ja Kiuru käyttivät termiä ”sotaväsymys”. Myöskään minä en ymmärrä, miten me voidaan puhua, että on jonkunlainen sotaväsymys Euroopassa, kun sen todellisen sotaväsymyksen voi kuvitella olevan siellä rintamalla. Joka tapauksessa tällaista termiä käytetään ja tästä puhutaan, ja on kyseenalaistettu tämän tuen jatkamisen mielekkyys erinäköisissä puheissa Euroopassa, ja on parempi, että näiden Atlantin takaisten maiden tilannetta ei lähde vielä sen kummemmin edes arvioimaan. Mutta joka tapauksessa kysyn ministeri Valtoselta: mitkä mielestänne ovat parhaat keinot meillä vaikuttaa ainakin näihin meidän eurooppalaisiin kumppaneihin siinä, että tämä tuki Ukrainaan jatkuisi myös tulevaisuudessa mahdollisimman laajana ja niin pitkään kuin on tarpeen? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Päivi Räsänen, olkaa hyvä.

14.57 Päivi Räsänen kd: Arvoisa herra puhemies! Täällä on pidetty erinomaisia puheenvuoroja, ja iloitsen siitä, että tässä asiassa tässä salissa vallitsee suuri yksimielisyys.

Todellakin myös Suomen omankin turvallisuuden kannalta on tärkeää, että olemme tässä yhteisessä haasteessa mukana. Aluettaan ja kansaansa puolustava Ukraina toimii puskurina Venäjän laajentumispyrkimyksiä vastaan ja edistää siten koko alueen vakautta. Siksi Ukrainan puolustuskyvyn varmistaminen nyt tämän koulutusoperaation kautta ehkäisee myös omaan turvallisuuteemme kohdistuvia uhkakuvia.

Haluan nostaa esiin myös sen, että Ukraina on tällä hetkellä Suomen suurin kehitysyhteistyön kumppanimaa ja painopisteet siinä on mielestäni valittu oikein Suomen omia osaamisvahvuuksia painottaen: koulutuksen ja oikeusvaltion kehittyminen, energia- ja ympäristöturvallisuuden vahvistaminen. Se, mikä on todella surullista, kun talvi on tulossa, on se, että Venäjä tuhoaa järjestelmällisesti Ukrainan energiainfrastruktuuria. Tarvitaan kiireellistä apua tuotantolaitosten jakeluverkkojen korjaamiseen ja korvaamiseen, samoin myös hajautetun energiatuotannon kehittämiseen.

Oman historiammekin vuoksi emme voi nähdä sitä, että hyökkäyksen uhri jäisi yksin, ja sen vuoksi... [Puhujan puhelin alkaa soida] — Anteeksi, puhemies! — ...pidän tärkeänä sitä, että Suomi toimii EU:ssa myös yhtenäisyyttä luovana toimijana, jotta voisimme entistä vahvemmin yhdessä ponnistella tuen jatkamiseksi. Toki täytyy pitää mielessä myös se, että Naton roolia on vahvistettava Ukrainan tukemisessa etenkin puolustusmateriaali- ja koulutustuen koordinoinnissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kilpi, olkaa hyvä.

14.59 Marko Kilpi kok: Arvoisa puhemies! On erinomaisen tärkeätä, että tukea tuonne Ukrainaan jatketaan mahdollisimman laajalla rintamalla tarvittaviin kohteisiin tarvittavalla tavalla niin pitkään kuin siihen on todellakin tarvetta. Kyllähän se vain niin on, että maailma muutenkin on epävakaassa tilassa. Liian monta konfliktia on yhtä aikaa menossa, ja liian paljon jännitteiden kasvua on nähtävissä. Voitaisiin sanoakin, että yhdessäkin näistä eskalaatio voi käynnistää pysäyttämättömän, hyvin kohtalokkaankin tapahtumaketjun. Ukraina nyt ei ole pienimmästä päästä näitä pesäkkeitä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2024 vp

On ymmärrettävä myöskin se tosiasia, että sota ei tule ihan heti loppumaan. Venäjällä on valtavat määrät miehistöä. Sieltä tulee jatkuvasti lisää kalustoa, mutta siellä on myös tahtoa ja sydämettömyyttä työntää omia kansalaisia varmaan tuhoon aivan päivätasolla, kuukausitasolla, vuositasolla. Se määrä on täysin käsittämätön, mutta siinäkin ei heillä ole minkäänlaisia ongelmia.

Täällä on puhuttu hyvin usein oikeudettomasta hyökkäyksestä Ukrainaa kohtaan. Minä sanoisin, että se on rikollista toimintaa — puhtaasti, vakavasti rikollista toimintaa — jossa on erilaisia rikollisuuden muotoja. Me olimme vastikään Islannissa Pohjoismaiden neuvoston kokouksessa, johonka osallistui myös presidentti Zelenskyi. Hän toi esille yhden tällaisen rikollisuuden muodon, ja se on lasten kaappaaminen. Näitä on systemaattisesti Ukrainan alueelta Venäjän toimesta kaapattu koko tämän sodan ajan, ja tällä hetkellä noita kaappauksia on tapahtunut noin 19 000. Todellinen luku voi olla vieläkin enemmän. Tämäkin on jo sellainen yksittäinen ilmiö tässä sodassa, joka on täysin käsittämätön, että tällainen voi tapahtua 2024.

On aivan selvä asia, että tällainen silmittömän rikollinen toiminta ei voi olla hyväksyttyä nyt eikä se voi olla hyväksyttyä koskaan. Meidän pitää taistella tällaista rikollisuutta vastaan kaikin keinoin niin pitkään kuin se on mahdollista siitä yksinkertaisesta syystä, että se on perustavalla tavalla väärin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

15.02 Pauli Kiuru kok: Arvoisa herra puhemies! Historiattomuus on aikamme taakka. Tässä yhteydessä on hyvä muistaa, että vuonna 56 Neuvostoliiton panssarit vyöryivät Unkariin. Sitä ei ilmeisesti kovin paljon enää Unkarissa muisteta, koska Orbánin asenne Ukrainan tukemiseen on hyvin tiedossamme, ja sitä tukea ei nyt vain tunnu tulevan.

Pomppaan tästä Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan ja johdattelen kysymystä ulkoministerillemme. Suomen ulkopoliittinen johto on korostanut sitä, että tulemme toimeen USA:n kanssa, meillä on hyvät suhteet, toimivat suhteet ja että USA demokraattisena maana käy omat vaalinsa, Suomi kunnioittaa vaalitulosta ja että vaalituloksella ei ole suhteisiimme sinänsä merkitystä. Kysyn ministeriltä: Miten te näette USA:n vaalien merkityksen nimenomaan EU:n yhtenäisyydelle Ukrainan tukemisessa? Voiko tällä vaalituloksella olla jotain merkitystä siihen, miten esimerkiksi Unkari asennoituu jatkossa? Voiko USA jollain tavalla muuttaa lähestymistapaansa niin, että Eurooppa olisi yhtenäisempi, tai voiko käydä jopa huonompi mahdollisuus, että tulee enemmän tätä puhetta käsittämättömästä sotaväsymyksestä, johon meillä nyt ei todellakaan ole varaa? Kuulostaa irvokkaalta puhuakin siitä.

Ja sitten jatkokysymyksenä ministerille: Avaako USA:n vaalitulos mahdollisesti jotain sellaisia auttamisen muotoja, joihin ennen vaaleja ei ollut valmiutta? Viittaan tässä nyt esimerkiksi näihin kaukovaikutteisiin aseisiin, joita Ukrainalle on annettu mutta joiden käyttöä on rajoitettu voimakkaasti. Olen ounastellut, että tätä kysymystä ei ennen vaaleja haluttu avata, koska siihen liittyi vaalien kannalta aika paljon riskejä, että lähdetään tekemään uusia muotoiluja.

Eli nämä kaksi kysymystä ministerille. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2024 vp

15.05 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! Yhdysvaltain eilisillä vaaleilla on luonnollisesti vaikutuksia Ukrainan saamaan sotilaalliseen ja ehkä, kenties jopa poliittiseen tukeen, ainakin mikäli toisen ehdokkaan vaalilupauksia ja vaalipuheita kuuntelee, ja siinä suhteessa tämä Washingtonissa tapahtuva muutos on otettava vakavasti. Ja niin kuin täälläkin on hyvin puheenvuoroissa viitattu, toivottavasti Eurooppa viimeistään nyt herää siihen, että huolimatta siitä, että Yhdysvallat säilyttää asemansa Euroopassa ja puolustaa liittolaisia, meidän on otettava vakavasti se, että kykenemme seisomaan omilla jaloillamme.

Se tietysti on kenties meidän kannaltamme positiivista, että Yhdysvaltain tuleva presidentti haluaa olla henkilökohtaisesti voittaja, merkittävä diilien tekijä, ja hän näkee myös niin, että näissä mahdollisissa diileissä tai neuvotteluissa, mitä hän tämän rauhansuunnitelman eteen on valmis tekemään, näkyisi se, että myös Yhdysvallat niissä voittaisi. Se estäisi sen, että Venäjä pystyisi sitten käyttämään valtapoliitiikkaansa näissä hyödyksi ja jäädyttämään konflikteja ja tätä kautta piirtämään etupiirejä, koska tähän on juuri se, mihin Vladimir Putin on koko virkakautensa ajan, vuodesta 2000 lähtien tähdännyt, että häntä ja Venäjää kohdeltaisiin tasavertaisena Yhdysvaltain presidentin ja Yhdysvaltojen kanssa ja aivan samalla tavalla kuin kylmän sodan aikana Venäjä ja Yhdysvallat nyt muokkaisivat uutta maailmanjärjestystä ja tekisivät etupiirejä. Siihen emme saa mennä. Ja ehkä toisaalta tämä EU:n avustusoperaatio ja panostukset Euroopan jäsenmaiden yhteiseen puolustukseen myös antavat Washingtoniinkin vahvan viestin siitä, että Eurooppa on sitoutunut ja kykenevä seisomaan omilla jaloillaan tässä suhteessa.

Mutta ehkä vielä puolustusvaliokunnan näkökulmasta. Mietinnössä on hyvin nostettu esille puolustusvaliokunnan näkökulma siitä — erityisesti näistä korvaavista hankinnoista — mitä kalustoa Ukrainalle annetaan. Se toisaalta vahvistaa meidän omaa puolustustamme, mutta siinä tietysti on pidettävä huolta siitä, että se rahoituskehys, mikä on annettu uusille hankinnoille, tulee elämään siinä suhteessa, mitä tämä Ukrainan koulutusoperaatiokin tarvitsee, että emme sitten missään vaiheessa heikennä omaa kansallista puolustuskykyämme, joka ei enää liity pelkästään Suomen ja suomalaisten turvaamiseen vaan koko liittokunnan yhteiseen puolustukseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministerille on esitetty keskustelun kuluessa useita kysymyksiä, joten annan hänelle vielä vastauspuheenvuoron, noin viisi minuuttia. — Olkaa hyvä.

15.08 Ulkoministeri Elina Valtonen: Arvoisa puhemies! Kiitokset eduskunnalle hyvistä puheenvuoroista ja kysymyksistä.

Ensimmäinen on se, joka nousi paitsi erityisesti puolustusvaliokunnan molemmissa mietinnöissä myös useassa puheenvuorossa, eli Suomen kansallinen puolustuskyky ja näiden materiaalitoimitusten korvaaminen Puolustusvoimille. On selvää, että Suomen ensisijainen tehtävä on tietenkin pitää huolta omasta turvallisuudestaan, omasta puolustuksestaan — osana liittokuntaa toki nykyisin — mutta siihen liittyy se, että me pidämme huolta siitä, että meidän varastot ovat kunnossa, ja toki myös se, että pystymme vastaamaan siihen haasteeseen, joka tuolta itänaapurista kaikissa olosuhteissa voi tulla.

Edustaja Tuppuraisen hyvään toteamukseen siitä, että nyt on Eurooppa vastuussa: Se on aivan totta, olkoonkin niin, että se on paitsi meidän intressissä, niin itse uskon vakaasti myös siihen, että vahva transatlanttinen linkki voimistuu jatkossa. Mutta me voimme täällä käsin vaikuttaa siihen, mihin me voimme vaikuttaa, ja sitä kautta, että teemme enemmän

Pöytäkirjan asiakohta PTK 111/2024 vp

sekä oman puolustuskykymme, oman pelotteemme eteen että tuemme myös Ukrainaa niin vahvasti kuin suinkin voimme, vahvistamme myös transatlanttista linkkiä ja tietenkin Yhdysvaltain intressiä meidän suuntaamme.

Edustaja Eerolan kysymykseen, joka liittyy myös tähän edustaja Tuppuraisen kysymykseen siitä, miten lisäämme eurooppalaisten kumppaneiden halua jatkaa Ukrainan tukea tai jopa voimistaa sitä, niin kuin mahdollisesti tarve olisikin: Kyllä tässä kaikista tärkeintä on se, että me kaikki kerromme, mistä tässä on kyse. No, tosiaan on paitsi inhimillistä, niin YK:n peruskirjan mukaan ja kansainvälisen oikeuden mukaan myös täysin oikein, että Ukraina, joka puolustautuu, saa tukea tähän puolustustaisteluunsa myös kumppanimailta. Näin toimimme, mutta valitettavasti on niin, että jos Ukraina lopettaisi puolustautumisen, niin se ei itsessään tai automaattisesti tarkoita sitä, että Venäjän uhka poistuisi, vaan pikemminkin voi käydä jopa päinvastoin. Eli Venäjä muodostaa pysyvän, pitkäaikaisen, jopa eksistentiaalistisen uhan meille Euroopassa mutta yhtä lailla myös liittokunnalle. Nyt täytyy muistaa, että ne kumppanit, joiden kanssa Venäjä käy tätä sotaa, ovat Pohjois-Korea, Iran ja Kiina. Ja tässä suhteessa, jos me tarvitsemme Yhdysvaltoja, Yhdysvallat tarvitsee vähintään yhtä paljon Eurooppaa.

Edustaja Kilpi nosti esiin nämä kammottavat lapsikaappaukset, joihin Venäjä on syylistynyt. On toden totta näin, että puhutaan jopa 20 000 lapsesta, jotka ovat tiedossa. Kyse ei tosiaan ole pelkästään orpolapsista vaan myös lapsista, joita Venäjä on kyennyt viemään vanhemmiltaan. On yksiselitteisen tärkeää, että me katsomme joka ikisen lapsen perään, josta meillä on tieto, pyrimme hankkimaan tietoa kaikista heistä, joista mahdollisesti vielä ei ole. Tässäkin on kyse paitsi siitä, että saatamme lapset aikanaan omiin perheisiinsä takaisin tai vastaavasti sitten takaisin Ukrainaan, jos on esimerkiksi orpokodista kyse, myös ennen muuta siitä, että tästäkin sotarikoksesta Venäjä joutuu aikanaan vastuuseen.

Edustaja Pauli Kiurun kysymykseen USA:n vaalien merkityksestä toisaalta EU:n yhtenäisyydelle ja sitten toisaalta siihen, avaako se mahdollisesti lukkoja puolustusmateriaalin käytön osalta: No, nyt on varmasti ennen aikaista sanoa. Me tietysti toivomme, että ensinnäkin Yhdysvaltain tuki Ukrainalle ja Euroopalle säilyy ja jopa voimistuu. Siitäkin huolimatta me tietysti itse keskitymme siihen, mihin me itse voimme vaikuttaa, ja se on se, että pidämme tuen mahdollisimman korkealla tasolla ja puhumme eurooppalaisille kumppaneille sen tärkeydestä ja omalla esimerkillämme osoitamme sen, kuinka merkityksellistä on, että puolustusmateriaalia voi käyttää täysimääräisesti myös kaukovaikutteisesti hyväksi, kuten kansainvälinen oikeus siihen antaa mahdollisuuden. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi valtioneuvoston selonteon VNS 5/2024 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.